

De cultuur- functie

SO
CIUS.

steunpunt
sociaal-cultureel
werk

– Silke Jaminé
– Gie Van den Eeckhaut

De cultuurfunctie

Deze publicatie is een onderdeel van 'Rollen en functies' en is een uitgave van:
Socius, Steunpunt sociaal-cultureel werk vzw
Saintelettesquare 19 - 1000 Brussel

BE 0430 838 564
RPR Brussel

T 02 215 27 08
E welkom@socius.be
W www.socius.be

Auteurs: Gie Van den Eeckhaut en Silke Jaminé
Eindredactie: Mieke Vasseur
Vormgeving: Ingrid Matthijs
Foto's: Socius

Brussel, februari 2023
D/2023/4393/3

INHOUD

Visie op de cultuurfunctie

Het decretale kader	p. 4
Cultuur: waarover hebben we het?	p. 6
• Culturele tekens	p. 7
• Kunst	p. 7
• Materiële expressie	p. 8
• Immateriële expressie	p. 8
• Gedeelde momenten	p. 9
• Waarden, normen en gewoontes	p. 9
• Sociaal gedeeld repertoire	p. 10
Doelbewust culturele processen opzetten	p. 12
• Finaliteit van het culturele proces	p. 13
• Behoren	p. 13
• Bekwamen	p. 13
• Bevragen	p. 14
• Aard van het proces	p. 14
• Creëren	p. 15
• Bewaren	p. 15
• Delen	p. 16
• Deelnemen	p. 16

DE CULTUUR-FUNCTIE

Het decretale kader

Het 'decreet houdende de subsidiëring en erkenning van het sociaal-cultureel volwassenenwerk' van 2017 beschrijft de verwachtingen waaraan sociaal-culturele volwassenenorganisaties moeten voldoen om voor subsidiëring in aanmerking te komen. De vier sociaal-culturele functies zijn daarin een belangrijke toetssteen. Hier geven we aan hoe de cultuurfunctie in het decreet wordt omschreven. Op dit ogenblik wordt het decreet herzien. Op basis van de beschikbare, maar voorlopige teksten geven we aan welke verschuivingen zich aandienen.

In het decreet van 2017 wordt de cultuurfunctie als volgt omschreven:

- **“doelgericht creëren, deelnemen, bewaren en delen van cultuur;”**

De memorie van toelichting van 2017 geeft daarbij meer uitleg:

- *“Cultuur verwijst naar een sociaal gedeeld repertoire van tekens, betekenis en zin die zowel mensen als samenlevingen oriënteert en een bestaansgrond geeft. Cultuur draait om betekenisgeving, en zegt daarmee iets over wat we waardevol vinden in het leven, en hoe we tegen de wereld aankijken. Betekenisgeving veronderstelt bovendien een praktijk. Cultuur is niet een verzameling objecten, maar krijgt vorm in het handelen van mensen. Cultuur wordt levend gehouden door mensen – door herhaling, aanpassing, actualisering, duiding en kritiek – en is daarom steeds in ontwikkeling. De cultuurfunctie beoogt sociaal-culturele interventies die er op gericht zijn om cultuur als sociaal gedeeld repertoire van tekens, betekenis en zin te creëren, te bewaren, te delen en er aan deel te nemen.”*

In het ontwerp van decreet wordt de omschrijving uitgebreid:

- **“doelgericht creëren van ruimte waar individuen, groepen of gemeenschappen cultuur kunnen maken, bewaren, delen en eraan deelnemen;”**

De ontwerp memorie van toelichting verduidelijkt nog verder:

- *“Sociaal-culturele organisaties realiseren de cultuurfunctie door doelbewust en methodisch onderbouwd ruimte te maken voor en stil te staan bij cultuur als een sociaal gedeeld repertoire van tekens dat betekenis en zin geeft aan de wereld en samenlevingen oriënteert en een bestaansgrond geeft. Doelbewuste interventies binnen de cultuurfunctie zijn er op gericht om cultuur te creëren, te bewaren, te delen en er aan deel te nemen.”*

Cultuur: waarover hebben we het?

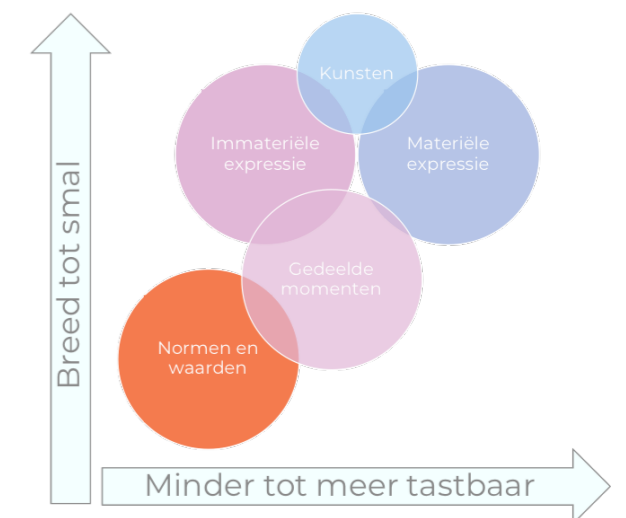
In het decreet wordt naar cultuur verwezen als een 'sociaal gedeeld repertoire van tekens' dat betekenis en zin geeft aan de wereld, en op die manier zowel mensen als samenlevingen oriënteert en een bestaansgrond geeft. Het eerste deel van deze tekst staat stil bij de vraag: waarover hebben we het in culturele praktijken?

Eenzijds heeft cultuur het karakter van een verzameling tekens. Daartoe behoren culturele producten, culturele expressies of culturele tekens. Dan gaat het bijvoorbeeld over kunstwerken, maar ook over eetgewoonten, gebruiksvoorwerpen of manieren van spreken. Maar cultuur is altijd meer dan een verzameling. Je kan cultuur maar begrijpen als je ook oog hebt voor het proceskarakter ervan: culturele tekens of producten krijgen maar hun betekenis en worden pas werkzaam in de sociale processen waarbij ze ontstaan, groeien en gedeeld worden in gemeenschappen. Het product krijgt zijn culturele betekenis in de processen van creëren en delen in een gemeenschap.

■ In een cursus 'Vrouwen in de kunst' kijken deelnemers naar een archeologisch beeld van een rond en vol vrouwenfiguur. Ze proberen dat beeld te begrijpen door het te plaatsen binnen een ruimer begrip van de cultuur waarin dat beeld werkzaam was. Ze bespreken het beeld en stellen zich vragen. Welke betekenis gaven mensen eraan? Hoe functioneerde het in hun rituelen? Welke relatie had dat beeld met andere artefacten uit die cultuur? Hoe gingen mensen ermee om en in welke relaties kreeg dat beeld een plaats? Zo zien ze hoe het beeld van de ronde en volle vrouw verbonden wordt met vruchtbaarheid en religie. Dan wordt het goddelijke verbonden met de relaties tussen mannen, vrouwen en kinderen. ■

Culturele tekens

Mensen, groepen en gemeenschappen zetten culturele tekens in om betekenis te geven aan het (samen)leven. De manier waarop zij cultuur beleven en culturele tekens invullen, zijn uiteenlopend. Onderstaande categorieën kunnen helpen een afbakening te maken van mogelijke culturele tekens waarmee of waarrond je werkt.

— Kunst

De kunsten zijn een specifieke vorm van culturele tekens. Ze zijn de meest 'smalle' invulling van cultuur. Ze veronderstellen een zekere professionaliteit van de kunstenaar, al kunnen ook amateurkunstenaars zich in verschillende kunstvormen inzetten. Zowel professionele kunsten als amateurkunsten krijgen in het sociaal-cultureel werk een plek.

■ Een sociaal-culturele organisatie kiest er voor structureel samen te werken met kunstenaars. Individuele artiesten kunnen net als vrijwilligers of lokale verenigingen lid worden. Ze werken voor de organisatie mee aan activiteiten en dragen zo met hun werk bij tot de missie en visie. Wat ze maken, krijgt een plaats in de werking. ■

— Materiële expressie

Mensen, groepen en gemeenschappen geven vaak uiting aan cultuur door er sporen van achter te laten: dat tonen archeologen aan. Het zijn tastbare cultuurproducten, grote en kleine dingen die ruimte innemen. Het kan gaan van kunstwerken over gebruiksvoorwerpen tot aan de openbare ruimte, infrastructuur en hoe we die vormgeven.

Naast het zelf maken van dingen, kunnen mensen in een sociaal-cultureel proces die tekens ook bekijken, zelfs aanraken en het er samen over hebben.

Mogelijke materiële expressies zijn openbare ruimtes en gebouwen, boeken, schilderijen, (gebruiks)voorwerpen, voeding of kleding.

■ De gemeente vraagt aan een sociaal-culturele organisatie om samen met hen de viering van het 100-jarige bestaan van de eerste sociale woonwijk van het land te vieren.

Naast een feest en receptie kunnen bezoekers uitleg krijgen over het modernisme van een architect tijdens een wandeling door de wijk of bekijken ze een film die er werd opgenomen. ■

— Immateriële expressie

Mensen, groepen en gemeenschappen tonen hun cultuur niet enkel in de dingen die ze achterlaten, veel vaker doen ze dat via niet-tastbare tekens. In muziek, verhalen, via eten ... Net als bij materiële expressievormen is er sprake van een concreet cultureel product. Een product dat je als sociaal-cultureel werker mee kan maken, dat je kan beleven of waarover je kan praten. Tenzij die producten worden vastgelegd, blijven ze echter beperkt in de tijd.

Mogelijke immateriële expressievormen zijn mondelinge verhalen, uitdrukkingen en taal, podiumkunsten, muziek, ambachten en tradities.

■ In een lokaal project brengt een sociaal-culturele organisatie buurtbewoners samen om hun verhalen over het thema 'thuis' uit te wisselen. Hun zoektocht resulteert in een aantal verhalen die ze opnemen en illustreren met een portret. Die portretten worden getoond in de buurt waar bezoekers via een QR-code de verhalen ook kunnen beluisteren. ■

— Gedeelde momenten

Hoewel je kunsten, materiële en immateriële cultuur individueel kan bezoeken, krijgt cultuur vaak (meer-)waarde in een gedeelde beleving. Feesten en rituelen zijn bij uitstek het moment waarop groepen en gemeenschappen hun cultuur in de verf zetten. Mensen eten en koken dagelijks, maar een eetcultuur krijgt vaak vorm doordat ze in groep of gemeenschap gedeeld wordt. Dat geldt ook voor het samen bekijken van kunst, voor het samen rondlopen in de publieke ruimte ... In groep is het makkelijker om de betekenis die culturele tekens krijgen, te delen.

■ Jaarlijks organiseert de stad een cultureel festival met theater, muziek en publieke evenementen. Een aantal lokale verenigingen organiseert dan met hun koepel 'Belevingsfeesten'. Mensen kunnen er in het park kijken naar of deelnemen aan een feest. Ze belanden in een Armeens huwelijksfeest of zijn te gast op een Latijns-Amerikaans feest van de onafhankelijkheid. Ter voorbereiding van de 'Belevingsfeesten' brengen sociaal-cultureel werkers van de koepelorganisatie de lokale verenigingen samen. Ze denken na over welke feesten ze tonen en hoe ze bezoekers daarin kunnen betrekken. Het feest moet er natuurlijk mooi en leuk uitzien om voorbijgangers aan te spreken, maar ze zetten ook erg in om bezoekers mee te nemen in de feestelijke sfeer. ■

— Waarden, normen en gewoontes

De meest brede invulling van cultuur is die van cultuur als een set van waarden, normen en gewoontes. Ze kunnen het onderwerp uitmaken van een sociaal-culturele praktijk waarin ze al dan niet kritisch besproken worden of actief vorm krijgen. Onze waarden vertalen we in normen. Die vertaling kan homogeen of divers zijn en aanleiding geven tot publiek debat. Normen kunnen ook hun uitdrukking krijgen in gewoontes die op den duur soms een eigen leven kunnen leiden, los van de waarden waaruit ze ooit zijn gegroeid. Of ze vertalen zich in maatschappelijke spelregels die impliciet of expliciet ons dagelijks handelen regelen.

■ Een vrouwenorganisatie vindt haar oorsprong in de strijd voor emancipatie. Die waarde vertaalt de organisatie vandaag onder andere in het bewustzijn rond de taakverdeling in het huishouden. Vrouwen nemen gemiddeld nog steeds het merendeel op zich van het (onzichtbare) werk om een huishouden te organiseren. De organisatie zet campagnes op om die taken zichtbaar te maken en biedt haar leden in lokale verenigingen ook technieken aan om die taken anders te verdelen. Ze willen de norm van een ongelijke taakverdeling doorbreken door andere gewoonten in gezinnen ingang te doen vinden. ■

Zo zijn ook veel van bovenstaande culturele tekens impliciete of expliciete manieren waarop mensen, groepen en gemeenschappen uiting geven aan hun normen en waarden. Bovendien is het onderscheid tussen al die culturele tekens niet zo scherp. Een immateriële eetcultuur bijvoorbeeld is naast een gedeeld moment ook een gewoonte, die telkens weer zichtbaar en tastbaar wordt in het eten dat gedeeld wordt.

Sociaal gedeeld repertoire

De bovenstaande voorbeelden tonen dat cultuur zichtbaar wordt in een heel repertoire van culturele tekens. Maar cultuur laat zich niet enkel omschrijven als een verzameling tekens. Cultuur draait ook altijd om sociale processen, waarbij mensen dat repertoire met elkaar maken en delen. In die processen gaan tekens ook met elkaar samenhangen, naar elkaar verwijzen en verbonden geraken met grote of kleine gemeenschappen.

Repertoires worden sociaal gedeelde verzamelingen, waarin mensen zich geheel of gedeeltelijk kunnen herkennen en waarnaar ze refereren als ze hun identiteit of gemeenschap vormgeven. Jongerencultuur. Vlaamse cultuur. Hiphopcultuur. Turkse cultuur. Schoolcultuur. Daarmee is het cultuurbegrip in zijn brede betekenis ook vaak verbonden met ons begrip van hoe gemeen-

schappen functioneren. Cultuur en gemeenschap raken aan elkaar. In culturele praktijken kunnen verschillende visies gehanteerd worden op hoe die verhouding best vorm krijgt:

- ▶ Een eerste visie gaat ervan uit dat een gemeenschap het best functioneert als iedereen zichzelf tot dezelfde cultuurgemeenschap rekent. Om tot de gemeenschap te behoren en goed te kunnen samenleven, is het noodzakelijk dat iedereen eenzelfde cultureel repertoire kent en deelt. Waarden, normen en gewoonten. Maar ook eetcultuur, wooncultuur, verenigingscultuur, overeenstemming over wat we tot ons kunstpatrium rekenen ... We spreken dan van een homogeen cultuurbegrip. Die cultuur kan je in een canon gieten. Je kan er nieuwkomers in inleiden en aan aftoetsen.
- ▶ De tweede visie vertrekt eveneens van een culturele basis die door de hele samenleving gedeeld is, maar verschilt in de mate van concretisering. De kernwaarden zijn voor de hele samenleving dezelfde, maar er kunnen zich allerlei culturele deelgemeenschappen vormen die elk op hun eigen manier die kernwaarden tot expressie kunnen brengen. De tweede visie gaat ervan uit dat het samenleven die gedeelde waardenbasis nodig heeft, maar dat er heel veel verschillende feesten, rituelen, kunsten ... uit kunnen voortkomen.

- ▶ De laatste visie beschouwt culturen als fundamenteel meervoudig. Van waarden en normen over rituelen tot kunstvormen, ze bestaan in alle vormen en maten. Voor het samenleven is het niet nodig dat mensen dezelfde cultuur delen. Culturen bestaan naast en met elkaar en gemeenschappen moeten een weg vinden om met de verschillen en bijhorende spanningsvelden om te gaan.

In een superdiverse samenleving leven mensen met verschillende culturele achtergronden met elkaar. Over hoe cultuur vorm en betekenis krijgt in de interacties tussen mensen tegen de achtergrond van de gemeenschappen waartoe ze zich rekenen, kunnen visies uiteenlopen.

- ▶ In een meer statische cultuurvisie zijn gemeenschappen cultuurgemeenschappen. Elke gemeenschap heeft haar eigen cultureel repertoire en dus ook een eigen culturele identiteit. Onze samenleving laat zich dan ook lezen als een lappendeken van verschillende culturele gemeenschappen. Om die gemeenschappen goed te laten samengaan, hebben zij een minimale kennis van elkaars cultuur nodig. Culturen kunnen zichzelf dus expliciteren, kunnen 'gedeeld' en 'verteld' worden. Bijvoorbeeld in een canon. Of door mensen in te leiden in taal of gewoonten.
- ▶ Vanuit een meer dynamische cultuurvisie is 'vaststaande' kennis over 'andere' culturen

eigenlijk onmogelijk. Cultuur is daarin immers datgene wat ontstaat net doordat mensen die onderling verschillen met elkaar in interactie gaan. Cultuur verandert dus constant en zal verschillen naargelang de mensen, groepen en gemeenschappen die elkaar tegenkomen. Culturele repertoires beïnvloeden elkaar, transformeren elkaar, inspireren elkaar en dagen elkaar uit. Cultuur laat zich niet vastleggen: cultuur is een constant en dynamisch proces.

In jouw sociaal-culturele praktijk zijn de verschillende cultuurvisies wellicht minder scherp afgelijnd. Toch is het nuttig om stil te staan bij de vraag hoe jouw praktijk bijdraagt aan het sociaal gedeeld maken van cultuur.

■ *Een sociaal-culturele organisatie faciliteert conversatietafels waarbij vrijwilligers gesprekken met nieuwkomers voeren en organiseren. De vrijwilligers kiezen onderwerpen en verbinden daaraan ook vaak uitstappen zoals naar de bibliotheek gaan. Ze nemen de nieuwkomers echt mee in het lokale weefsel en delen rond bepaalde thema's zoals de feestdagen ook hun eigen gewoontes. Het aanleren en leren kennen van taal, culturele plaatsen en gewoonten toont een cultuurvisie waarin er wordt ingezet op het gedeeld maken van cultuur. Toch is er ook oog voor verschil. Cultuur is hier zeker iets wat lokaal vorm krijgt tussen de vrijwilligers en de nieuwkomers.* ■

Doelbewust culturele processen opzetten

Het eerste deel deed je nadenken over de vraag: waarover hebben we het in culturele praktijken? Dit deel biedt je een aantal parameters om die praktijk vorm te geven. Een praktijk waarin je wil dat participanten zich actief en betrokken verhouden op cultuur en waarin dus medezeggenschap een plaats heeft.

Finaliteit van het culturele proces

Culturele veranderingsprocessen zijn niet gesloten, maar doelgericht. De uitkomst van een sociaal-culturele praktijk ligt vaak open om deelnemers iedere kans te geven zelf mee te sturen, maar je zet als sociaal-cultureel werker wel doelgerichte veranderingsprocessen op met mogelijke finaliteiten als 'behoren', 'bekwamen' of 'bevragen'.

— Behoren

Door op cultuur gerichte praktijken op te zetten, daag je mensen, groepen en gemeenschappen uit om te participeren aan cultuur. Je biedt een culturele context aan waartoe zij kunnen behoren. Het gaat erom om mensen, groepen en gemeenschappen kennis te laten maken met culturele tekens en hen die te doen begrijpen vanuit het idee dat zij dan beter of meer doordacht kunnen deelnemen aan het samenleven.

Je stelt het sociaal gedeeld maken van cultuur centraal. Cultuur is een sociaal gegeven en is een zingever van het samenleven. Cultuur bestaat uit en in de interacties tussen mensen, groepen en gemeenschappen, maar ook tussen hen en culturele tekens. Daarom bied je in jouw praktijk de mogelijkheid of verschillende mogelijkheden aan om medezeggenschap op te nemen in een culturele omgeving.

Dat aanbieden kan inleidend zijn, erop gericht om vanuit kennismaking nieuwe culturele tekens te leren kennen. Daarnaast kunnen sociaal-culturele praktijken er ook voor zorgen dat deelnemers hun idee van wat cultuur is en welke tekens daartoe behoren uitbreiden. Ze maken zich eigen wat voordien onbekend voor hen was.

■ *Toeschouwers van de 'Belevingsfeesten' leren een nieuw gebruik kennen. Bovendien zien ze zo dat bepaalde rituelen of waarden – zoals een huwelijk – op heel andere manieren gevierd kunnen worden en dat dat ook in hun eigen omgeving gebeurt.* ■

— Bekwamen

Je zet praktijken op waarin mensen, groepen en gemeenschappen zich kennis of vaardigheden eigen maken of zich daarin bekwamen. Het zijn vaardigheden, kennis of competenties die ze nodig hebben om een culturele context te begrijpen, erin te kunnen functioneren of die zelf vorm te kunnen geven. Jouw praktijk biedt hen de kans die kennis en vaardigheid te oefenen en te ontwikkelen.

De inzet op het bekwamen zijn in cultuur is gelinkt aan verwervend leren (zie 'De leerfunctie'). Deelnemers maken zich kennis en vaardigheden eigen die nodig zijn om met culturele tekens om te gaan. Die kennis kan informatief zijn, bedoeld om culturele tekens te begrijpen, maar kan ook

meer praktisch zijn. Bekwamen kan immers ook gaan om het inoefenen van culturele tekens zoals ambachten waarin mensen praktisch 'beter' kunnen worden.

Jouw praktijk als oefenkans is ook de uitgelezen plek om alternatieven uit te proberen. Je biedt mensen, groepen en gemeenschappen niet alleen een blik op nieuwe culturele tekens aan (zie 'Behoren'), maar laat hen er ook actief mee aan de slag gaan. Zo ontwikkelen ze een eigen omgang met culturele tekens.

■ *In een cursus 'Smartphonefotografie' starten deelnemers met het bekijken van kwalitatieve beelden en onderscheiden ze daarin perspectieven, belichting ... Vanuit die kennis gaan ze verder zelf aan de slag met hun smartphone en maken ze zelf foto's die ze vanuit de elementen bekijken en verbeteren.* ■

— Bevragen

Je praktijk is erop gericht om de bestaande cultuur in vraag te stellen om zo mensen, groepen en gemeenschappen de eigen culturele vanzelfsprekendheden te laten doorbreken. Ze schrijven zich niet in de bestaande culturele orde in, maar nemen daarin een onafhankelijke, zelfstandige of autonome en soms kritische positie.

In deze praktijken stimuleer je een reflectieve omgang met cultuur. Mensen, groepen en gemeen-

schappen krijgen de kans om onder woorden te brengen wat cultuur met hen doet.

Dat gaat verder dan hun individuele beleving, ze staan ook stil bij de inzet van culturele tekens in de huidige samenleving zoals hoe vlees eten als een vanzelfsprekend onderdeel van een eetcultuur tot allerlei effecten leidt waarbij je je ernstig vragen kan stellen. Vanuit die reflectie kunnen sociaal-culturele praktijken bepaalde tekens versterken of juist alternatieven ontwikkelen. Via die weg tonen praktijken een zelfbewuste en kritische inzet van de cultuurfunctie.

■ *Hulpsinten en -pieten die in lokale afdelingen de sinterklaasstoet organiseren, komen samen op training bij een koepelorganisatie. Ze krijgen praktische tips over kleding en grime, maar denken ook na over hoe kinderen Sinterklaas beleven en wat het belang van dat feest is voor hen. Ze reflecteren ook over een inclusieve keuze en hoe ze die lokaal kunnen implementeren.* ■

Aard van het proces

Bij het vormgeven van jouw culturele praktijk staat niet alleen de finale doelstelling voorop. Je hebt ook voor ogen wat mensen, groepen en gemeenschappen tijdens jouw praktijk zullen doen met de culturele tekens waarrond je werkt. In culturele praktijken zijn vaak een mix van de vol-

gende vier processen werkzaam: maken/creëren, bewaren, delen of simpelweg deelnemen.

— Creëren

Cultuur kan je maken door samen met mensen, groepen en gemeenschappen bewust culturele tekens te produceren. Zo werken ze bijvoorbeeld samen aan één product of ze werken in groep aan individuele (deel)producten. Dat product zetten deelnemers in voor zichzelf – ze vinden het mooi of halen er trots uit – of delen het met anderen. Maar evengoed kunnen ze nieuwe normen, rituelen of gewoonten creëren. Een andere eetcultuur, een zingevingsritueel voor mensen die willen huwen, andere spelregels om verbindend met elkaar te leren communiceren ...

De cultuurfunctie schuilt niet alleen in het product of het teken dat mensen, groepen en gemeenschappen creëren, maar ook in het maakproces. Het proces zet zoveel als mogelijk in op medezeggenschap. Participanten bepalen in belangrijke mate wat en hoe er gemaakt wordt. Daarin is de gedeelde ervaring – gericht op het samen maken of op onderlinge ondersteuning bij het maken – zeer belangrijk.

■ *In een cursus Slam Poetry denken deelnemers na over de rol van gender in hun identiteit. Dat doen ze door samen te slammen. Daarbij leggen ze teksten naast elkaar, oefenen ze met ritmes en voordracht. Ze*

beslissen samen of ze toewerken naar een opgenomen gedicht, een voordracht, een tekst ... ■

— Bewaren

Culturele processen kunnen er ook op gericht zijn om culturele aspecten niet verloren te laten gaan of levendig te houden. Mensen, groepen of gemeenschappen kunnen tonen dat zij een cultureel teken belangrijk vinden door het vast te leggen en te bewaren. Of door bepaalde tradities of gebruiken in ere te houden en te actualiseren.

Dat bewaren van cultuur hoeft je niet kritiekloos in te zetten. De cultuurfunctie schuilt immers in een bewuste inzet van culturele tekens. Mensen, groepen en gemeenschappen kunnen stilstaan bij wat ze precies willen doorgeven en dat in een hedendaagse context plaatsen.

■ *Een aantal dabke-groepen (een cirkelvolksdans gebruikelijk in onder andere Palestina, Libanon, Jordanië, Irak, Syrië en Saudi-Arabië) verenigt zich bij een sociaal-culturele organisatie. Ze dansen samen en tonen hun danskunsten ook aan anderen. Tijdens een nightlife event combineren die groepen traditionele muziek met dj-sets en krijgt de dans opnieuw vorm. Feestvierders kunnen de dabke leren dansen. De dans en muziek krijgen betekenis in een nieuwe setting en vinden ingang bij een nieuwe generatie.* ■

— Delen

Door in te zetten op het delen van culturele tekens maak je de koppeling tussen het sociale en het culturele heel sterk. Delen zorgt ervoor dat mensen aansluiting vinden bij anderen in hun zoektocht naar betekenisgeving vanuit cultuur.

Net als bij bewaren, kan delen zich ook richten op het zichtbaar maken van culturele processen. Door culturele tekens zichtbaar te maken, delen participanten hun culturele ervaring niet alleen met elkaar, maar ook met andere omstaanders, toeschouwers, buurtbewoners ...

■ *In een lokaal duurzaamheidsproject delen buurtbewoners tips voor een ecologisch bewuste levensstijl. Ze overlopen hun persoonlijke dagindeling van het ontbijt en badkamerritueel tot hun avondbesteding. De focus ligt op gewoonten die vaak routineus en ingesleten zijn. Met hun burens delen ze tips en zoeken ze kleine aanpassingen in hun dag-schema. Vanuit de waarde duurzaamheid delen ze gewoonten.* ■

— Deelnemen

Wie op cultuurparticipatie inzet, wil dat meer mensen, groepen en gemeenschappen toegang krijgen tot culturele tekens. Het gaat om het actief en doelbewust toeleiden naar bestaand

aanbod, maar ook om het ontwikkelen van eigen cultuuraanbod dat mensen als toeschouwer of deelnemer kunnen beleven. Enerzijds laat je mensen kennismaken met voor hen nieuwe culturele tekens. Anderzijds werk je actief drempels weg bij cultureel aanbod. In groep samen vorm geven aan de ervaring of er met elkaar op terugkijken, raakt aan medezeggenschap als kern van sociaal-culturele processen.

■ *Samen Lezen-groepen gaan op veel verschillende plaatsen door. Sociaal-culturele organisaties organiseren de praktijk in bibliotheken voor een breed publiek, in gevangenis, in buurthuizen in samenwerking met verenigingen waar mensen in armoede het woord nemen. De teksten worden voorgelezen met als doel om in kleine groep op een veilige manier te genieten van verhalen, fragmenten en gedichten uit de brede wereldliteratuur.* ■

S O C I U S

STEUNPUNT SOCIAAL-
CULTUREEL WERK vzw

M welkom@socius.be

F [@sociaalcultureel](https://www.instagram.com/sociaalcultureel)

T [@Sociustweets](https://www.tumblr.com/Sociustweets)

W www.socius.be

L [@socius-vzw](https://www.facebook.com/socius-vzw)